

Aan de keukentafel bij een zorgboer

Op een prachtige dag bezochten vier VWS-ers de zorgboerderij van Johan Martens in Biezenmortel (NB). Daar verblijven, naast biologische koeien, overdag ook ouderen die hulp nodig hebben vanwege dementie, eenzaamheid of een lichte psychologische aandoening. Het doel van de ontmoeting was meer begrip tussen beleid en zorglandbouw te creëren. Om de discussie te verbreden naar de hele zorglandbouw waren ook twee vertegenwoordigers van ZLTO aanwezig. De dag werd ondersteund door medewerkers van Animal Sciences Group van Wageningen UR.

Tijdens een rondleiding door de zorgboer, hadden de bezoekers de opdracht om foto's te nemen van dingen die ze aanspraken of opvielen. Later koos iedereen zijn of haar favoriet uit en legde uit waarom de foto verkozen was. Voor Johan Martens was dit een mooie manier om erachter te komen hoe anderen zijn bedrijf zien. Hieronder treft u enkele van de foto's aan.

Op het bedrijf is plek voor 24 gasten. Deze verblijven maximaal 3 dagen in de week op het bedrijf, waar ze een daginvulling en lichte zorg krijgen. Doordat de gasten actief bezig zijn, kan opname van de cliënten in een verpleeghuis enige tijd uitgesteld worden.

Gerard Dekker (VWS) viel op dat het grootste deel van het inkomen van het bedrijf van Johan afkomstig is uit de zorgtak en is benieuwd naar Johan's business model. De verhouding tussen zorg- en landbouwinkomsten verschilt nogal tussen zorgboerderijen. "Wat er kan hangt mede samen met de locatie van het bedrijf en de wensen en mogelijkheden van de ondernemer" legde Marianne van der Heijden van ZLTO uit. Dat maakt de zorglandbouw tot een bijzonder divers palet van bedrijven voor verschillende zorggroepen. Door de specifieke doelgroep die op dit bedrijf komt, is een deel van de financiering verlegd van de AWBZ naar de WMO. Het ondernemersbloed van de boer komt goed van pas bij het bundelen van verschillende geldstromen en kan een voorbeeld zijn voor de zorgsector in zijn geheel.

Foto 1; Naast inkomen uit zorg, verdient het bedrijf ook nog wat met verkoop van biologisch gras.

Voor zorgboerderijen vergt kwaliteitsborging een grotere inspanning dan voor zorginstellingen die specifiek voor zorg zijn ingericht. Voor het agrarisch bedrijf zijn allerlei werktuigen en materialen nodig, die je op andere zorginstellingen nooit zou vinden. Brigitte Verhagen vond het prikkeldraad op het erf van Johan een goed voorbeeld daarvan. Toch hoeft dat geen problemen te geven. "De ruimte en afwisseling in de omgeving op een boerderij geven cliënten voldoende prikkels om ongewenst en gevaarlijk gedrag te verminderen" lichtte Frida Janssen van ZLTO, zelf ook zorgboerin, toe. Beide partijen waren het eens dat risico-inventarisaties gericht dienen te zijn op wat realistisch is en waar behoefte aan bestaat bij cliënten. In een maatschappelijk debat, dat VWS binnenkort gaat voeren, kan dan verder uitgewerkt worden welke risico's wel of niet aanvaardbaar zijn voor de maatschappij.

De overheid neemt administratieve lastenverlichting structureel mee in beleidsvorming en uitvoering, maar dit blijft wat betreft de zorgboeren een aandachtspunt. Terugkerende indicaties van cliënten vormen een behoorlijke administratieve last en is bezwaarlijk voor cliënten bovendien. Vooral kleinere zorgboerderijen hebben moeite met behalen van certificering en bijhouden van cliëntendossiers.

Na afloop van de discussie is de deelnemers gevraagd wat zij geleerd hebben en hoe dat zich vertaalt in actiepunten. De VWSers waren onder de indruk van de meerwaarde van en diversiteit binnen de zorglandbouw. Zij benadrukten de noodzaak meer ruimte in het beleid te creëren voor de ontwikkelingen van dergelijke

beloftevolle initiatieven in de zorg. Brigitte Verhagen zegde toe zich hard te willen maken voor de ontwikkeling van meer flexibele kwaliteitsindicatoren die beter geschikt zijn voor kleinschalige vormen van zorg. Voor de overheid is het de uitdaging om flexibiliteit en diversiteit in zorg te combineren met kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid voor de hele samenleving. Gerard Dekker benadrukte het belang van het scheppen van meer innovatieve ruimte binnen de zorg:

“Zorgboeren lopen aan tegen de beperkte ruimte die er is om te

ondernemen. Het is belangrijk dat die ruimte er wel blijft. Vanuit innovatief perspectief is het belangrijk om systemen niet dicht te timmeren voor nieuwe initiatieven. Daar maak ik me al hard voor en dat blijf ik doen.” In aanvulling daarop benadrukte hij het belang om verantwoordelijkheden ten aanzien van kwaliteit en effectiviteit meer bij de ondernemers te leggen.

Foto 2; “De inspectie zou hiervan helemaal op tilt slaan...”

Een kans voor de zorglandbouw zou zijn als VWS de financiering van zorg meer zou baseren op geleverde *meerwaarde*, in plaats van producten. Dit vraagt om een heel andere benadering van de zorg. De opgave voor de zorglandbouw in de komende tijd bestaat er dan uit goed haar meerwaarde te laten zien. Wat levert de zorg op een boerderij op, wat je niet in een normale zorginstelling kunt krijgen? Dit is een item dat ZLTO op wil gaan pakken. Een duidelijke bonus van zorglandbouw is de combinatie van lokale inbedding en aansluiten bij de behoefte van de cliënt aan beleving. Dit

Foto 3; Beleving van de ruimte en de dieren op een zorgboerderij.

Dit past binnen de verschuiving naar lokale en vraaggestuurde zorg, die de overheid in gang probeert te zetten. Kansen voor financiering van zorglandbouw moeten dan ook in de toekomst waarschijnlijk veel meer lokaal en regionaal gezocht worden. “Voor mij als zorgboer is het dus belangrijk om me nu al in dat lokale netwerk te gaan bewegen”, concludeerde Johan Martens.

De open discussie aan tafel bij Johan heeft zowel voor Johan, ZLTO als de VWS-delegatie achtergronden verhelderd en actiepunten op de agenda gezet. Wij zijn benieuwd hoe het er over een half jaar voor staat. Dan horen we van de aanwezigen welke invloed deze bijeenkomst op hun handelen heeft gehad.